

OBRAĆANJE

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument.)

PREDSEDNIK

Obraćanje Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija Sudija Theodor Meron Predsednik, Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju Predsednik, Mehanizam za međunarodne krivične sudove 13. oktobar 2014.

Gospodine predsedniče, ekscelencije, dame i gospodo:

Čast mi je sa se danas pojavim pred Generalnom skupštinom, i to tokom predsedavanja Ugande, u dvojnem svojstvu predsednika Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju i predsednika Mehanizma za međunarodne krivične sudove.

Prvo bih želeo da Vam čestitam, gospodine predsedniče, na tome što je Uganda preuzela predsedavanje Generalnom skupštinom i da Vam poželim puno uspeha u predstojećim mesecima. Takođe bih želeo da istaknem kontinuiranu podršku i pomoć koju MKSJ i Mehanizmu pružaju Radna grupa Saveta bezbednosti za međunarodne sudove, Služba pravnog savetnika Ujedinjenih nacija i sam Pravni savetnik, te da izrazim svoju najdublju zahvalnost.

U svom današnjem obraćanju, suzdržaću se od ponavljanja informacija sadržanih u pisanim izveštajima koje su podnele obe institucije koje predstavljam. Umesto toga, istaći ću ključne uspehe MKSJ i Mehanizma i izazove s kojima se susreću.

* * *

Prvo ću se osvrnuti na MKSJ.

Od mog prethodnog godišnjeg izveštaja Generalnoj skupštini, Međunarodni sud je nastavio da ostvaruje napredak ka okončanju poslednjih preostalih predmeta. I zaista, manje od deset prvostepenih i drugostepenih postupaka još uvek nije završeno. Ove godine su izrečene još dve presude po žalbama, a izricanje još jedne, kojom je obuhvaćeno pet lica osuđenih u prvostepenom postupku, očekuje se u sledeća tri meseca. Na osnovu trenutnih predviđanja očekujemo da će do kraja 2015. godine samo jedan prvostepeni postupak i jedna žalba, u predmetima Mladić i Prlić i drugi, biti u toku, i završiti tokom 2017. godine. Ovaj kontinuirani napredak u ispunjavanju mandata MKSJ omogućen je zahvaljujući vrednom radu i posvećenosti sudija i osoblja Međunarodnog suda.

Kako MKSJ završava svoj pravosudni rad i priprema se za potpuno zatvaranje tokom 2017. godine, skoncentrisani smo na smanjenje broja zaposlenih u ovoj instituciji što je brže moguće, obezbeđujući u isto vreme da se pravosudni rad nastavi u skladu s najvišim međunarodnim standardima. S tim u vezi, sudije i zaposleni Međunarodnog suda posebno su zahvalni Službi Ujedinjenih nacija za ljudske resurse na fleksibilnosti u prihvatanju određenih odstupanja od standardnih procedura Ujedinjenih nacija, kako bi se omogućilo zapošljavanje i zadržavanje osoblja u instituciji koja smanjuje svoj obim rada. Ta fleksibilnost je od ključne pomoći Međunarodnom sudu u nastojanju da blagovremeno ispuni svoju misiju, i nadam se da će Služba Ujedinjenih nacija za ljudske resurse nastaviti da izlazi u susret i budućim zahtevima te vrste.

Naravno, što je i neizbežno za jednu pionirsku instituciju, MKSJ nastavlja da se susreće s određenima izazovima, kako u kontekstu pojedinih predmeta, tako i u pripremama za konačno zatvaranje. Na primer, s obzirom na kompleksnost predmeta kojima se bavimo, koji uključuju na hiljade dokaznih predmeta, na stotine svedoka, potrebe za prevođenjem ogromnog broja dokumenata, i probleme prouzrokovane udaljenošću, neka odlaganja i zastoji su neizbežni. Međutim, ove poteškoće ne bi trebalo ni da skrenu pažnju od vrlo značajnih dostignuća Međunarodnog suda niti da ih umanje, jer ta dostignuća prevazilaze očekivanja i najoptimističnijih posmatrača iz 1993. Godine, kada smo osnovani. Naš uspeh od tada predstavlja svedočanstvo posvećenosti međunarodne zajednice vladavini prava i simbol zajedničkih napora zemalja članica u smeru okončanju nekažnjivosti.

Možda najveći izazovi s kojima se Međunarodni sud susreće u ovoj fazi jesu da obezbedi da moral osoblja ostane na visokom nivou i da imamo dovoljno kvalifikovanog osoblja da omogućimo završavanje naših suđenja, uprkos činjenici da će, kao posledica okončanja mandata Međunarodnog suda, svi zaposleni uskoro

ostati bez posla. Moje kolege i ja se stalno susrećemo s izuzetnim naporima zaposlenih koji doprinose tome da se obavi preostali posao koji je pred Međunarodnim sudom, i na tome smo im zahvalni.

Gospodine predsjedniče, ekselencije, molim vas da ne potcenjujete ni ulogu koju međunarodna zajednica ima u ovom pogledu. Pored široke, praktične pomoći koja je ponuđena Međunarodnom sudu, kontinuirana podrška međunarodne zajednice našem radu tokom protekle dve decenije, i do današnjeg dana, takođe predstavlja i potvrdu zajedničke posvećenosti principu pozivanja na odgovornost i vladavinu prava, i ključni izvor inspiracije zaposlenima Međunarodnog suda, koja im pomaže da obezbede fokusiranost na okončanje poslednjih, istorijskih predmeta pred MKSJ ekspeditivno i u skladu s najvišim standardnima kvaliteta. Želeo bih da Vam i na tome najiskrenije zahvalim.

* * *

Sada ću se osvrnuti na rad Mehanizma.

S velikim zadovoljstvom Vas mogu izvestiti da Mehanizam nastavlja da ostvaruje odličan napredak u preuzimanju relevantnih funkcija, i da je već završio ili je u procesu preuzimanja odgovornosti od MKSJ i MKSR u odnosu na zaštitu svedoka, arhive i druge funkcije. U tom pogledu, posebno sam zahvalan predsedniku Joensenu, kao i tužiocima, sekretarima i osoblju MKSR i MKSJ na njihovoj kontinuiranoj saradnji i pomoći. Kako se ova dva suda pripremaju za okončanje svojih aktivnosti, Mehanizam takođe preuzima odgovornost za administrativne funkcije, i ostvaruje značajan napredak u pripremama za izgradnju zgrade trajnog sedišta u Arushi, u skladu s parametrima koje je odobrila Generalna skupština.

Mehanizam je već preduzeo čitav niz pravosudnih delatnosti. Do kraja godine će izreći prvu presudu po žalbi, a izdao je odluke i naloge po nizu drugih pitanja. Mehanizam je takođe vrlo svestan svoje odgovornosti da sarađuje s vlastima u nacionalnim pravosudnim sistemima, i obradio je razne zahteve za pristup dokaznom materijalu iz postupaka pred MKSR i MKSJ.

Osim okončanja neometanog prelaska funkcija sa MKSR i MKSJ, Mehanizam se suočava sa dva glavna izazova. Prvi od njih je da u saradnji s međunarodnom zajednicom obezbedi hapšenje devet lica protiv kojih je MKSR podigao optužnice koja su još uvek u bekstvu. Šest od ovih predmeta prosleđeno je Ruandi radi suđenja, ukoliko ta lica budu uhapšena, dok će se trojici optuženih na najvišim pozicijama suditi pred Mehanizmom. Uspeh MKSJ u privođenju pravdi svih lica protiv kojih je podigao optužnicu predstavlja izuzetno dostignuće međunarodnog krivičnog pravosuđa. Ostvarivanje istog rezultata u odnosu na optužene pred MSKR je ključno za očuvanje tog nasleđa. Tužilac Mehanizma nastavlja da ulaže važne napore na lociranje preostalih optuženih koji su u bekstvu, i pozivam sve zemlje članice Ujedinjenih nacija da pomognu u tim naporima na najbolji mogući način.

Drugi izazov koji će Mehanizam uskoro u potpunosti preuzeti na sebe tiče se relociranja osoba koje su oslobođene krivice pred MKSR ili su izdržale kazne koje im je MKSR izrekao, a koje nisu u stanju da se vrate u državu čiji su državljani ili se plaše tog povratka. Ukupan broj tih osoba je veoma mali. Međutim, za kredibilitet institucija međunarodnog pravosuđa od presudne je važnosti da se te osobe relociraju na odgovarajući način. Napori da se pronađu države spremne da prime ove osobe do sada nisu urodili plodom. Shodno tome, molim svaku od prisutnih delegacija da sa svojim vladama razmotri mogućnost prihvatanja jedne ili nekoliko ovih osoba koje su puštene na slobodu.

Naravno, Mehanizam se takođe suočava s brojnim drugim izazovima. Pa ipak, uveren sam, da će uz pomoć međunarodne zajednice, kao i zemalja domaćina, Tanzanije i Holandije, Mehanizam nastaviti da ostvaruje napredak u ispunjavanju svog mandata, i biti dostojan naslednik MKSR i MKSJ. Mi stalno nastojimo da preuzmemo najbolju praksu ove dve institucije prethodnice, obezbeđujući obavljanje našeg ograničenog mandata na najefikasniji i efektivniji način.

* * *

Gospodine predsjedniče, Ekselencije, baveći se akademski međunarodnim pravom i pravdom, i kao međunarodni sudija već više od dvanaest godina, isuviše dobro sam upoznao dugi istorijat napora, moralnih i praktičnih, političkih i pravosudnih, da se odgovori na najgore zločine koji se često čine u ratu. Čovečanstvo je nebrojeno puta osudilo ta zverstva, ali su u istoriji – što je tragično - takve osude imale vrlo ograničen stvarni uticaj.

Imajući sve ovo u vidu, nikada ne prestaje da me iznenađuje činjenica da su, osnivanjem MKSR i MKSJ, pre samo dve decenije, Ujedinjene nacije postigle jedinstvo u korist pravde, što ni na simboličnom, ni na materijalnom nivou nije pošlo za rukom međunarodnoj zajednici vekovima pre toga. Sistem međunarodnog krivičnog pravosuđa koji imamo danas, i koji uključuje MKSR, MKSJ i Mehanizam, kao i prvi stalni Međunarodni krivični sud (MKS), predstavlja izuzetno i trajno dostignuće. Svesrdno se nadam da će ove institucije, uz kontinuiranu podršku međunarodne zajednice, poslužiti kao vesnici jedne nove ere, jednog novog sveta, u kojem je poštovanje vladavine prava univerzalno i u kojem je pojam nekažnjivosti preseljen u istoriju.

* * *